

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м Київ, 01135, тел (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Спільний представницький орган
репрезентативних всеукраїнських
об'єднань профспілок на
національному рівні

Про розгляд вимог профспілок

На виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України від 13.10.2021 № 46600/1/1-21 до листа Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні від 07.10.21 № 01-12/849-спо у Міністерстві освіти і науки в межах компетенції розглянуло вимоги Профспілки працівників освіти і науки України (акція протесту 7 жовтня 2021 року), надіслані листом від 04.10.2021 № 02-5/665, та повідомляємо.

Щодо фінансування освіти в обсязі не менше 7 відсотків валового внутрішнього продукту відповідно до статті 78 Закону України «Про освіту».

Відповідно до проекту Закону України «Про Державний бюджет на 2022 рік» (реєстр. № 6000 від 15.09.2021) зведений бюджет на освіту, за інформацією Міністерства фінансів, складає 392 225,5 млн грн, що становить 7,3 відсотків валового внутрішнього продукту.

Щодо реалізації статті 61 Закону України «Про освіту» в частині поетапного підвищення розмірів посадових окладів педагогічних та науково-педагогічних працівників.

З метою поетапної реалізації положень частини другої статті 61 Закону України «Про освіту» та частини другої статті 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у 2019 році Урядом була прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки» (далі – Постанова № 822).

Цією постановою були затверджені нові схеми посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників і встановлено щорічне збільшення розмірів посадових окладів, щоб на 1 січня 2023 року вийти на найменший розмір посадових окладів (ставки заробітної плати) педагогічного працівника у розмірі мінімуму для працездатних осіб на 1 січня відповідного року.

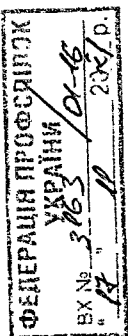
МОН № 1/19332-21 від 09.11.2021

Підписав Даниленко Світлана Василівна
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000002FCB1F00FF988400
Дійсний з 03.06.2020 14:27:52 по 03.06.2022 14:27:52

3 оригіналом
згідно

[Handwritten signature]

Проте, за відсутності у 2020 та 2021 роках коштів на реалізацію цієї постанови, її впровадження було відтерміновано до 31 грудня 2021 року (постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 № 1044, від 23.11.2020 № 1149).

При підготовці проєкту Державного бюджету України на 2022 рік Міністерство фінансів України у своєму листі повідомило про фінансову незабезпеченість Постанови № 822, оскільки введення її в дію у 2022 році потребує додаткових видатків у сумі понад 120 млрд гривень. Навіть враховуючи скасування підвищень посадових окладів педагогічних і науково-педагогічних працівників, передбачених постановами Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 22, від 21.01.2019 № 36, та надбавки за престижність педагогічної праці, встановленої постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 373, розміри яких мають увійти в розмір посадового окладу, реалізація постанови потребуватиме додатково з бюджетів різних рівнів 56 млрд гривень.

Міністерство освіти і науки неодноразово зверталось до Міністерства фінансів щодо врахування при формуванні проєкту Державного бюджету на 2022 рік додаткових видатків, необхідних на реалізацію постанови № 822 та забезпечення встановлення посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічних, науково-педагогічних працівників відповідно до статті 61 Закону України «Про освіту».

Однак ні в Бюджетній декларації на 2022-2024 роки, ні в проєкті Закону України «Про Державний бюджет на 2022 рік» (реєстр. № 6000 від 15.09.2021) не враховані пропозиції Міністерства освіти і науки щодо додаткових видатків на реалізацію Постанови № 822.

Також Міністерство освіти і науки зверталось до комітетів Верховної Ради України, зокрема і з питань бюджету, щодо необхідності передбачення коштів на реалізацію Постанови № 822.

На даний час, відповідно до проєкту Державного бюджету на 2022 рік, зростання посадових окладів (ставок заробітної плати) працівників галузі освіти і науки у 2022 році відбуватиметься так само, як і для працівників усієї бюджетної сфери.

Одночасно зазначаємо, що відповідно до проєкту Закону України «Про Державний бюджет на 2022 рік» зведений бюджет на освіту складає більше 392,2 млрд грн, зокрема Міністерству освіти і науки за загальним фондом передбачені видатки в обсязі 154,1 млрд грн, що на 14,9 млрд грн більше, ніж у 2021 році (в основному це кошти на підвищення заробітної плати, що становитиме 8,5 відсотків у порівнянні з 2021 роком).

Щодо недопущення економії освітньої субвенції та справедливий перерозподіл її залишків за цільовим призначенням.

Відповідно до частини третьої статті 103² Бюджетного кодексу України освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері освіти, та затверджується Кабінетом Міністрів України і має враховувати, зокрема, такі параметри:

1) кількість учнів закладів загальної середньої освіти, учнів, які здобувають повну загальну середню освіту в закладах професійної (професійно-технічної) освіти державної та комунальної власності, студентів, які здобувають повну загальну середню освіту в закладах фахової передвищої освіти і коледжах державної та комунальної власності, у міській та сільській місцевості, гірських населених пунктах;

2) розрахункову наповнюваність класів;

3) навчальні плани.

Таким чином, фактична кількість ставок педагогічних працівників чи фактичний фонд оплати праці педагогічних працівників не враховуються при розподілі освітньої субвенції між місцевими бюджетами.

Формування обсягів освітньої субвенції для місцевих бюджетів на 2021 рік здійснено відповідно до формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами».

Зауважимо, що розподіл освітньої субвенції здійснено за єдиними підходами для всіх 1463 місцевих бюджетів України на основі фактичного контингенту учнів та з урахуванням об'єктивних параметрів: щільності учнів, відсотка населення, що проживає у сільській місцевості, а також чисельності та щільності населення.

Розподіл обсягу освітньої субвенції між місцевими бюджетами щороку здійснюється на підставі контингенту учнів усіх типів закладів загальної середньої освіти станом на 5 вересня року, що передує плановому бюджетному періоду. Джерелом інформації про кількість учнів та класів закладів загальної середньої освіти є дані форми № ЗНЗ-1, подані закладами освіти в інформаційно-телекомунікаційній системі «Державна інформаційна система освіти» (ІТС «ДІСО»).

Для обчислення кількості ставок вчителів закладів загальної середньої освіти застосовується показник розрахункової наповнюваності класів – середнього рівня наповнюваності класів закладів загальної середньої освіти відповідної територіальної громади (або середній рівень наповнюваності класів закладів загальної середньої освіти, фінансування яких здійснюється з відповідного обласного бюджету) за умови раціональної організації шкільної мережі.

Таким чином, діючий формульний підхід до розподілу освітньої субвенції спрямований на підвищення якості освітніх послуг через стимулювання органів місцевого самоврядування до оптимізації неефективної мережі закладів. Якщо фактична (середня) наповнюваність класів є меншою за розрахункову (нормативну) наповнюваність класів чи в разі утримання малокомплектних закладів, різниця в кількості ставок педагогічних працівників має покриватися за рахунок власних доходів місцевого бюджету.

Механізм використання освітньої субвенції визначається Порядком та умовами надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6 (далі – Порядок та умови).

Відповідно до частини четвертої статті 103² Бюджетного кодексу України та пункту 3 Порядку та умов залишки коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються в наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази закладів та установ освіти державної та комунальної власності, зазначених у частині першій статті 103² Бюджетного кодексу України.

Залишки коштів за освітньою субвенцією першочергово мають бути спрямовані за цільовим призначенням освітньої субвенції – на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників. Лише в разі забезпечення в повному обсязі обов'язкових виплат на оплату праці з нарахуваннями педагогічним працівникам на поточний бюджетний рік відповідні засновники можуть розглядати можливість спрямування залишків коштів за освітньою субвенцією на оновлення матеріально-технічної бази закладів та установ освіти, зазначених у частині першій статті 103² Бюджетного кодексу України. Пунктом 3 Порядку та умов визначено перелік напрямів, на які насамперед можуть спрямовуватися залишки коштів за освітньою субвенцією, проте цей перелік не є вичерпним.

Пунктом 8 Порядку та умов відповідним місцевим радам надано право:

передавати кошти субвенції та залишки субвенції минулих років у вигляді міжбюджетного трансферту іншим місцевим бюджетам;

перерозподіляти у межах відповідного місцевого бюджету кошти субвенції між відповідними типами закладів та установ освіти, що визначені у статті 103² Бюджетного кодексу України, для забезпечення в повному обсязі обов'язкових виплат на оплату праці з нарахуваннями педагогічним працівникам;

розподіляти залишки субвенції на кінець бюджетного періоду відповідними рішеннями, а також додатково понад обсяги субвенції планувати та здійснювати з місцевих бюджетів оплату поточних та капітальних видатків закладів та установ освіти, що визначені у статті 103² Бюджетного кодексу України, включаючи погашення бюджетних зобов'язань минулих років, взятих на облік в органах Казначейства.

Таким чином, засновники самостійно здійснюють розподіл освітньої субвенції (включаючи залишки субвенції минулих років) між відповідними закладами та установами освіти для забезпечення в повному обсязі обов'язкових виплат на оплату праці з нарахуваннями педагогічним працівникам.

Щодо недопущення зменшення надбавки за престижність педагогічним працівникам.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 373 «Про встановлення надбавки педагогічним працівникам закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування» (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 23) надбавка за престижність педагогічної праці встановлюється педагогічним працівникам закладів освіти, інших установ і

закладів незалежно від їх підпорядкування в розмірі від 5 до 30 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати). Розмір надбавки встановлюється керівником закладу (установи) у межах фонду оплати праці.

Крім цього, відповідно до пункту 6.3.20 Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки України, Профспілками працівників освіти і науки України та Всеукраїнським об'єднанням організацій роботодавців у галузі вищої освіти на 2021-2025 роки сторонами Угоди рекомендовано керівникам закладів та установ освіти забезпечити встановлення надбавок педагогічним працівникам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 373 в максимальному розмірі.

Відповідно до частини четвертої статті 77 Бюджетного кодексу України обласні, міські, районні, селищні, сільські ради при затвердженні відповідних бюджетів враховують у першочерговому порядку потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати.

Слід наголосити, що запроваджена бюджетна самостійність та фінансова незалежність місцевих бюджетів передбачає підвищення ролі та відповідальності місцевих органів влади щодо наповнення місцевих бюджетів та належне фінансування закладів освіти, які створені місцевими органами влади та знаходяться у комунальній власності.

Щодо виплати академічної стипендії з розширенням кола стипендіантів.

Порядок призначення і виплати стипендій затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» (зі змінами) (далі – Порядок).

Згідно з пунктом 13 Порядку вищі навчальні заклади у межах коштів, передбачених для виплати стипендій, призначають академічні стипендії студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів згідно з рейтингом успішності (далі – рейтинг), що складається на підставі об'єктивних та прозорих характеристик, прямих вимірів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з кожного навчального предмета (дисципліни) і до якого включаються всі студенти, курсанти невійськового вищого навчального закладу, які навчаються на певному факультеті (відділенні) за денною формою навчання за відповідними курсом та спеціальністю (напрямом підготовки).

Рейтинг, відповідно до якого студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів призначаються і виплачуються академічні стипендії протягом першого року навчання до першого семестрового контролю, формується на підставі конкурсного бала, отриманого ними під час вступу до навчального закладу. Рейтинги, відповідно до яких студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів призначаються і виплачуються академічні стипендії протягом наступних навчальних семестрів, складаються за результатами останнього навчального семестру за кожним факультетом (відділенням), курсом і за кожною спеціальністю (напрямом підготовки) на підставі успішності з кожного навчального предмета (дисципліни) з урахуванням участі у науковій, науково-технічній діяльності (творчій

активності для мистецьких спеціальностей), громадському житті та спортивній діяльності. При цьому складова успішності повинна становити не менше 90 відсотків рейтингового бала. Процедура визначення рейтингового бала, що визначає місце особи у рейтингу, є однаковою для здобувачів вищої освіти, які навчаються на одному факультеті (відділенні), курсі за однією спеціальністю (напрямом підготовки) у відповідному вищому навчальному закладі.

Крім того, перед початком підведення підсумків кожного семестрового контролю вчена (педагогічна) рада відповідного навчального закладу з урахуванням видатків на стипендіальне забезпечення, затверджених навчальному закладу у встановленому порядку, визначає однаковий для всіх факультетів (відділень), курсів та спеціальностей (напрямів підготовки) ліміт стипендіатів, яким буде призначатися академічна стипендія за результатами такого семестрового контролю. Цей показник встановлюється у відсотках (у діапазоні від 40 до 45) фактичній кількості студентів денної форми навчання, які навчаються за державним (регіональним) замовленням на певному факультеті (відділенні), курсі за певною спеціальністю (напрямом підготовки) станом на перше число місяця, наступного за датою закінчення семестрового контролю згідно з навчальними планами для відповідних факультетів (відділень), курсів та спеціальностей (напрямів підготовки).

Інформуємо, що постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 933 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 і від 28 грудня 2016 р. № 1047» передбачається підвищення розмірів академічних стипендій у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти з 1 січня 2022 року.

Щодо належного рівня фінансування закладів вищої освіти.

При підготовці проєкту Державного бюджету на наступний рік Міністерство освіти і науки подало до Міністерства фінансів свої пропозиції для врахування, в тому числі і для забезпечення фінансування на належному рівні закладів вищої освіти.

Щодо проведення добровільної вакцинації педагогічних працівників.

Відповідно до статті 10 «Основ законодавства України про охорону здоров'я» громадяни України зобов'язані піклуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян, у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення.

Згідно із статтею 5 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» громадяни зобов'язані: піклуватися про своє здоров'я та здоров'я і гігієнічне виховання своїх дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян, брати участь у проведенні санітарних і протиепідемічних заходів, проходити обов'язкові медичні огляди та робити щеплення у передбачених законодавством випадках; виконувати розпорядження та вказівки посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби при здійсненні ними державного санітарно-

епідеміологічного нагляду, виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» працівники окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких може призвести до зараження цих працівників та (або) поширення ними інфекційних хвороб, підлягають обов'язковим профілактичним щепленням також проти інших відповідних інфекційних хвороб. У разі відмови або ухилення від обов'язкових профілактичних щеплень у порядку, встановленому законом, ці працівники відсторонюються від виконання зазначених видів робіт. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням проти інших відповідних інфекційних хвороб, встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я – Міністерством охорони здоров'я України.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.10.2021 № 2153, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07.10.2021 за №1306/36928, затверджено перелік організацій, представники яких підлягають обов'язковій вакцинації проти COVID-19.

Згідно з цим наказом, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України, з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби обов'язковій вакцинації проти COVID-19 підлягають, зокрема, працівники закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), загальної середньої (у тому числі спеціальних), дошкільної, позашкільної освіти, закладів спеціалізованої освіти та наукових установ незалежно від типу та форми власності.

Наказ набирає чинність через один місяць з дня його публікації. Працівники закладів освіти та органів виконавчої влади, які не щепляться проти COVID-19 протягом цього періоду, будуть відсторонені від роботи.

Постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 передбачено механізм відсторонення від роботи працівників, які підлягають обов'язковій вакцинації проти COVID-19 та які відмовляються або ухиляються від її проведення.

З 8 листопада 2021 року керівники закладів освіти мають забезпечити контроль за проведенням профілактичних щеплень проти COVID-19 працівниками, обов'язковість профілактичних щеплень яких передбачена переліком професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.10.2021 № 2153. Керівники закладів освіти повинні відсторонювати від роботи (виконання робіт) працівників без необхідної вакцинації, які відмовляються або ухиляються від проведення обов'язкових профілактичних щеплень проти COVID-19.

При цьому, відсторонення від роботи має відбуватись відповідно до статті 46 Кодексу законів про працю, частини другої статті 12 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» та частини третьої статті 5 Закону України «Про державну службу». Строк відсторонення невакцинованих працівників від роботи триватиме до усунення причин, що його зумовили.

Процес відсторонення педагогічного працівника здійснюватиметься шляхом видання наказу або розпорядження керівника з доведенням його до відома особам, які відсторонюються.

Окрім того, норми про відсторонення від роботи не стосуватимуться тих освітян, які мають абсолютні протипоказання до проведення або відтермінування таких профілактичних щеплень проти COVID-19 та надали медичний висновок про наявність протипоказань до вакцинації проти COVID-19.

Зауважуємо, що педагогічні працівники та інші працівники сфери освіти мають високий ризик інфікування через щоденні контакти з великою кількістю людей. Кампанія з вакцинації допоможе значно знизити смертність від коронавірусної хвороби COVID-19 та зможе запобігти розвитку серйозних ускладнень для здоров'я, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19.

Щодо недопущення закриття шкіл та дитячих садочків.

Відповідно до частини першої статті 32 Закону України «Про повну загальну середню освіту», частини першої статті 16 Закону України «Про дошкільну освіту» рішення про утворення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) закладу освіти приймає його засновник (засновники).

Мережа закладів освіти формується відповідно до законодавства з урахуванням соціально-економічної та демографічної ситуації, а також відповідно до культурно-освітніх та інших потреб територіальної громади та/або суспільства.

Заступник Міністра

Світлана ДАНИЛЕНКО